

KIS LAP

AZ ELSŐ HÓ. (Lásd a 308. lapon.)

A DOKTOR BÁCSI HINTÁJA.

— Elbeszélés. —

(Vége.)

ALÁLSÁPADT lettem e szavak halatára. Kétségtelen, hogy Kálmánról beszél... ez az orvos... de miféle műtétet emleget? Mit akarnak vele tenni? Fogaim vaczogtak, de azért tovább hallgatóztam. Édes anyám szólalt meg:

— De, orvos ur, kiállja-e a szegény fiu ezt a szörnyű fájdalmat? Félek, tul nem éli.

Mind hiába, meg kell lennie. Ha nem teszszük, akkor egészen bizonyos, hogy belehal a fiu. Remélem, hogy kiállja a műtétet. A lelkész ur már beszélt vele s a derék fiucska nagy bátorságot mutat. Aláveti magát mindennek, csak azt kérte, hogy mamájának ne szóljunk a veszedelmes kísérletről, mig tul nem vagyunk rajta. Nagyon derék kis fiu.

— Valóban az, szólt a lelkész. Egészen belenyugodott, midőn tudtára adtam, mi vár reá. Szerencsére még sokkal fiatalabb, hogysen arra gondolna, menyire meg lesz rontva egész élete, ha elveszti egyik lábát. Most csak azzal biztatja magát, hogy kiállja a fájdalmat, melyet a törött láb levágása fog okozni; nem ér rá megfontolni, hogy egész életén át fa lábon kell majd sántikálnia, ha tul is élné e szörnyű műtétet. Szegény fiu!

Majd földre rogytam rémületemben. Most tehát már tudtam, mi történik Kálmánnal! Hogy megmentsék életét, le kell vágni összetörött lábát s ha bele nem hal, egész életén át féllábu nyomorék lesz!

És ezt mind én okoztam vad haragommal, indulatoskodásommal! Egészen kábultan tántorogtam szobámba s ágyamra dölve, keserves megbánással zokogtam. De mit használt ez? Kálmánt többé meg nem menthettem szörnyü sorsától.

Nem volt nyugtom a szobában, nem bírtam elviselni a nyomasztó tudatot, hogy ily szerencsétlenséget okoztam. Az ablakból láttam a jó öreg lelkészt kertünkben sétálni. Hozzá siettem s könyezve meggyóntam neki mindent. Az áldott jó öreg lelkész komoly, meghatott hangon válaszolá:

— Valóban, édes fiam, igen nagy szerencsétlenséget okoztál s az lesz legnagyobb büntetésed, hogy egész életeden át kínozni fog ez esemény fájdalmas emléke. Hiszem, hogy őszintén megbántad... most imádkozzál, hogy Isten óvja meg szegény Kálmánnak életét, hogy legyen ereje a fájdalmas műtétre, melyet át kell élnie.

— Oh kedves tisztelendő ur... szeretnék Kálmánnal beszélni... mondám zokogva.

— Most nem lehet. A szegény betegnek nyugalomra van szüksége, hogy összegyűjtse erejét a fájdalmas órára. Majd ha ezen tulélt és kissé fölépült, akkor beszélhetsz vele. Addig gondolkozzunk arról is, mit kell tennünk szegény Kálmánnal, ki féllábu nyomorék lesz és nem léphet arra a pályára, a melyre eddig készült.

Hideg borzongás futott rajtam végig... szólni akartam, de a lelkészt épen ekkor behívták a szobába... az orvos épen készült a műtétre, a lelkésznek ott kellett lenni, hogy biztassa, bátorítsa

Kálmánt a fájdalom nyugodt elszenevődésére.

Magam maradtam ... s mostanig sem tudtam, miként éltem át ama szörnyű perczeket. Látni véltem, mint vágja le az orvos Kálmán összezuzott lábát... hallani véltem szerencsétlen pajtásom sohajtásait s nem tudtam megszabadulni a gondolattól, hogy Kálmán ezt tul nem éli, belehal!...

... Isten kegyelmes volt iránta. A műtét szerencsésen sikerült, Kálmán vitézül kiállotta s néhány nap mulva az orvos kijelentette, hogy a szegény beteg meg fog gyógyulni, csináltassanak számára fa-lábat.

Engemet még sokáig nem bocsátottak be hozzá. Csak mikor már nem lehetett attól félni, hogy az izgatottság ártana Kálmánnak, akkor végre bemehettem hozzá. Ágya mellé borultam s zokogva kértem bocsánatot. Kálmán megölelt és meghatóttan mondá:

— Hallgass, hallgass! Mit kellene megbocsátanom? Hiszen te nem akartad, hogy ilyen szerencsétlenség érjen engemet. Megtörtént, — legyen meg Isten akarata!

Kedves jó, hőslelkű Kálmán! Még most is látni vélem, mint igyekezett kinyújtott kezével megfogni. Nem mertem szemé közé nézni!

— Nem érdemlem, hogy szeress, mondám ismét. Oh de hidd el, keservesen megbántam tettemet s magam is szerencsétlen leszek egész életemben! Soha sem fogok magamnak megbocsáthatni.

— Oh dehogy! felelé szeliden. Nem szabad így beszélned. Ha én nem haragszom, neked is feledned kell... meglásd,

majd csak megleszek valahogy fél láb-bal is.

Szüleimhez siettem. Láttam, hogy ők az öreg lelkésztől már mindent tudnak s csak azt várják, hogy én nyilatkozzam. Elmondtam nekik is mindent és kijelentem, hogy csak akkor fogok megnyugodni, ha helyettem ezentul Kálmán nevelésére fogják szüleim adni mindazt, mit reám szántak; kész voltam nélkülözni, szenvedni, csak hogy indulatoskodásom szegény áldozatán valamikép segíthessek.

— E nyilatkozatod félig-meddig jóvá teszi hibádat, szólt atyám komolyan. Ugy is lesz. Kálmánt fiammá fogadom, én fogom neveltetni s a te kötelességed lesz, hogy egész életén át örködjél fölötte. Csak így hozhatod helyre a szerencsétlenséget, melybe a szegény fiut döntötted.

Természetesen nagyon örültem, hogy szüleim ezt határozták. De ezzel még nem érezem magamat megnyugtatva. Én bünhődni, szenvedni akartam magam is.

Egy véletlen megmutatta a módot, miként büntessem meg saját magamat.

Midőn Kálmán már annyira fölgyógyult, hogy az ágyból fölkelhetett, elővetették a fa lábat és szijakkal odaerősítették törött lába megmaradt részéhez. Kinosan ugyan, de tudott mégis járni s lassacskán kísétált a kertbe is. Mindig vele voltam s karomra támaszkodva biczegett egyik padtól a másikhoz.

Egy napon nagyobb sétát tettünk s elmentünk egészen a hátsó kertajtóig, mely az országutra nyílt. Kitekintettünk — s épen ekkor huszárcsapat lovagolt el délczege mellettünk. Megrezzentem s akaratlanul Kálmán fa lábára pillantot-

tam . . . eszembe jutott, hogy Kálmán legszebb reményének örökre vége, soha sem lehet többé katona. Kálmán is épen erre gondolhatott, mert hirtelen elsápadt s könyvek villogtak szemében. Elfordult, hogy ne lássam; de észrevettem s nagyon jól tudtam, mire gondol.

E pillanatban egy gondolat villant meg agyamban s azonnal szilárdul el is határoztam magamat. Még ugyane napon kijelentém szüleimnek, hogy lemondtam régi kedves tervemről, nem leszek katona, hanem orvos.

Édes atyám meglepetve tekintett reám, de rögtön megértett. Komolyan, meghatottan mondá:

— Helyesen, édes fiam.

És ime, így lett belőlem vitéz tábornok helyett egyszerű orvos. Legfőbb gondom volt, hogy Kálmánt ápoljam; már meglett férfiak voltunk s Kálmán mindig itt lakott nálam. De folyton gyöngé és beteges volt s ezért elküldtem Olaszországba, meleg éghajlat alá, és most is ott él s minden évben meglátogatom.

Ez a hinta pedig ama szerencsétlen esemény óta érintetlenül van itt és itt is marad, amíg élek. Valahányszor látom, mindig eszembe jut, mire vezetett oktalan indulatoskodásom s a mennyire lehet, kerülöm a haragot. Adja Isten, kedves fiam, hogy tégedet ne érjen ilyen keserű leczke, hanem idejekorán megtanulj uralkodni indulataidon. — —

— — — — Eddig volt a doktor bácsi elbeszélése s mondhatom, nem bántam meg, hogy hallottam. Nemcsak kíváncsiságom volt kielégítve, nemcsak azt tudtam, mért van ott az az ócska hinta s

mért szereti a doktor bácsi oly nagyon a sántákat; eszembe jutott a doktor bácsi hintája mindig, valahányszor indulatoskodás lepett meg, és lassanként legyőztem gonosz természetemet. Most barátaim azt mondják rólam, hogy szelid, mások iránt elnéző és jószívű ember vagyok.

Nem tudom, ugy van-e, de iparkodom, hogy úgy legyen.

EL S Ö H Ó.

(Képpel a czímlapon.)

VIRÁGOS kis ablakomból
A szabadba tekintek . . .

És mit látok? — Hópihék az
Égből alá lengenek.

Ah, te haragos, te fagyos,
Zuzmós, öreg, fagyos tél:
A szép, enyhe napok után
De hamar beköszöntél!

Nini, mi ez? Csip, csip — csip, csip:
Egy éhező verébke!

Hát meg amott? Czin, czin — czin, czin:
Egy könyörgő egérke.

Szegény, picziny állatkáim,
Egy csöppet se féljetek!
Mig hideg lesz, addig nektek
Szemet, morzsát én vetek.

MINDENTUDÓ KATICZA.

— Beszélyke. —

KÁRMIRŐL volt szó, akarmit kellett tenni, megfejteni, a kis Katicza mindjárt kész volt a megjegyzéssel: »Oh, én tudom!« Ha mutattak neki valamit, amit még soha sem látott, rögtön rámondta, hogy ismeri, tudja, mi az. Ezért a többi leányok eluevezték mindentudó Katiczának. Sokszor pórul járt, sokszor nevettek rajta, mikor dicsekvésével felsült s nem tudta megtenni, amire nagy hetykén vállalkozott. És még sem okult — legalább addig nem, míg az az esemény nem történt, melyet most elmondani készülök.

Beköszöntek a hideg téli napok, az esték nagyon hosszúra nyultak s a gyermekek sokáig törték a fejüket, milyen játékot találjanak ki, hogy üres idejüket kellemesen töltsék el. Egy este, midőn többen együtt voltak egy jó ismerős családnál, így szólt a házi ur fia, Aladár:

— Mondok valamit! Játsszunk el egy szindarabot!

A gyermekek eleinte meglepetve néztek egymásra, de aztán nagy tapsba törtek ki. Az bizony nagyon szép lesz! Kiosztják a szerepeket, aztán szépen betanulják, kérnek a jó szülőktől mindenféle hozzávalót, aztán hívnak vendégeket is nézőknek. És mennyi multság lesz már a készülétekkel is! Csak az a kérdés, hol vegyenek arravaló szindarabot?

— Én már találtam, szólt Aladár.

Épen ma olvastam egy szép tündérmesét, mely szindarab formában van megírva. Várjatok csak! — Mindjárt felolvasom fenhangon az egészet.

Előhozta a könyvet s felolvasta a szindarabot. Nagyon tetszett s a kis társaság azonnal hozzáfogott a szerepek kiosztásához. —

Aladár, kezében a könyvvel, kezdé felsorolni a szerepeket:

— Tehát legelőször is van egy tündérkirályné, — ki lesz a tündérkirályné?

— Legyen Mariska! kiálták többen.

— Nem! Én leszek a tündérkirályné! kiáltá Katicza, előre tolakodva. Én tudom, hogy kell azt játszani... én már láttam...

VAD LACZI MINT PIKTOR. (Lásd a 311. lapon.)

— Láttál tündérr királynőt? Hahaha!

— No igen... képes könyvben... Csak adjátok nekem ezt a szerepet!

— Az nem lehet, szolt Aladár. A tündérr királynőnek szokéne, kék szemü, szende leánykának kell lenni, te pedig fekete vagy, mint egy kis cigányleány. Mariska lesz a tündérr királynő. — No' s, menjünk tovább. Kell azután egy hercegnő... az elátkozott hercegnő, akit a jó tündér megment. Ki lesz a hercegnő? Ennek énekelni is kell tudni.

Katicza megint fölugrott, hogy ő lesz a hercegnő... tud ő énekelni, otthon mindig dalol...

— Meghiszem... de itt nem olyan dalolás kell... itt megvaanak a könyvben a hangjegyek és te nem ismered a hangjegyeket. Sarolta ismeri, szép hangja is van; ő lesz a hercegnő.

Ekként szépen fölosztották a szerepeket; Katicza mindegyiket a maga számára akarta, még a vitéz királyfi szerepére is vállalkozott; de ezt a társaság magára Aladárba bizta.

— Még egy szerep van hátra... fontos és nehéz szerep... ki lesz a gonosz tündér, ki a királyfitól álmábam elrabolja a varázs-gyűrűt?

— Én leszek! szolt Katicza ismét.

— Jól van, hát ez legyen a te szereped, szolt Aladár. De vigyázz... ez is tündér... ennek is könnyüdenek, elevennek kell lenni s mert titokban jár, ugy kell föllépnie, mintha röpülne...

Miután a szerepek ki voltak osztva, mindenki leírta a könyvből a magáét, hogy otthon megtanulja. Aladár szülei örömmel megengedték, hogy szép nagy termükben

legyen a szinpad; a jó mama gondoskodott mindenről s a legnehezebbet ő rendezte, azt óhajtván, hogy jól sikerüljön a mulatság, melyre a gyermekek oly buzgón készülnek.

A gyermekek ezalatt szabad óráikban szorgalmasan tanulták szerepeiket s a legközelebbi szünnapon egybegyültek, hogy próbát tartsanak. Aladár volt a főrendező s megmutatta mindenkinek, mit kell tennie.

— Katicza, most rajtad a sor... jöjj ide, megpróbáljuk, hogyan fogod játszani szerepedet.

— Oh, nem szükséges... én már tudom...

— De mégis jó lesz megpróbálni...

— Mondom, hogy én már tudom.

Megnyugodtak benne s miután meghatározták, hogy a következő vasárnapon lesz a nagy szini előadás, szétoszlottak.

Vasárnap sok vendég gyült össze Aladáréknál, a gyermekek szülei, rokonai, jó ismerősei, ugy hogy a nagy terem egészen megtelt. A terem egy része függönyvel volt elrekesztve, — ott volt a szinpad. Végre csöngettek, a függöny szétvált s az előadás megkezdődött.

Az első rész nagyon jól sikerült. Az elátkozott hercegnő szépen elénekelte szomorú dalát, a vitéz királyfi szépen játszott, ugyszintén a jó tündérr királynő is, ki a varázs-gyűrűt adta a királyfinak, hogy az elátkozott várba bejuthasson és a hercegnőt megszabadithassa. Ezután következett a második rész, melyben a királyfi elalszik s a gonosz tündér zajtalanul besuhan és lelopja a királyfi ujjáról a varázs-gyűrűt.

Intettek Katiczának, hogy most rajta a sor — menjen a szinpadra s játssza el a gonosz tündér szerepét. Katicza éppen beszélgetett valakivel a függöny mögött s majd elkésett. Nagyon sietett tehát s éppen mikor kilépett a szinpadra, megbotlott és oly dörömböléssel jelent meg, hogy attól bizony fölébredhetett volna a királyfi. Aladár azonban tudta szerepét s aludt tovább de a nézők természetesen majdnem hangos nevetésre fakadtak ez ügyetlenségén. Hanem a java még csak ezután következett. Katicza, megzavarodva állt meg a szinpad közepén s nem tudta, mit tegyen. A nézők várták... várták, hogy mi lesz hát? S Katicza odalépett Aladárhoz, vagyis az alvó királyfihoz és sürgetően kérde:

— Aladár... hát most mit tegyek?

De már erre az egész hallgatóság ropant kacajra fakadt, Aladár bosszusan fölugrott, Katicza zavartan kifutott a szinpadról, össze-vissza kiáltozott mindenki, — tönkre volt téve az egész előadás, nem lehetett távobb játszani. A többi gyermekek bosszankodva, majdnem sirva támadtak rá Katiczára, ki így elrontotta a szép mulatást, Katicza pedig szégyenkezve haza futott.

Sokáig megmaradt ez esemény emléke a gyermekek közt, Katicza sem feledé egykönnyen, mi lett abból, hogy ő mindig mindent tudni vélt. Őrizkedett ezentul e rossz szokástól s így aztán lassanként visszanyerte játszótársai szeretetét.

VAD LACZI MINT PIKTOR.

(Képpel a 309. lapon.)

No, BIZ e szép história,
Mely a minap megesett!
Megszerette Vad Laczika
A festő művészetet.

Budapestről Lacziékhoz
Egy művész Vadnára jött,
Hogy ott tárgyakat keressen
A sok szép tájkép között.

Lelt eleget. Az egyiket
Szépen le is rajzoló,
Amint a domborok megett
A nap áldozik alá.

Vázlatban a színeket is
Reá rakta ügyesen
És azután félretette,
Hogy másnap száraz legyen.

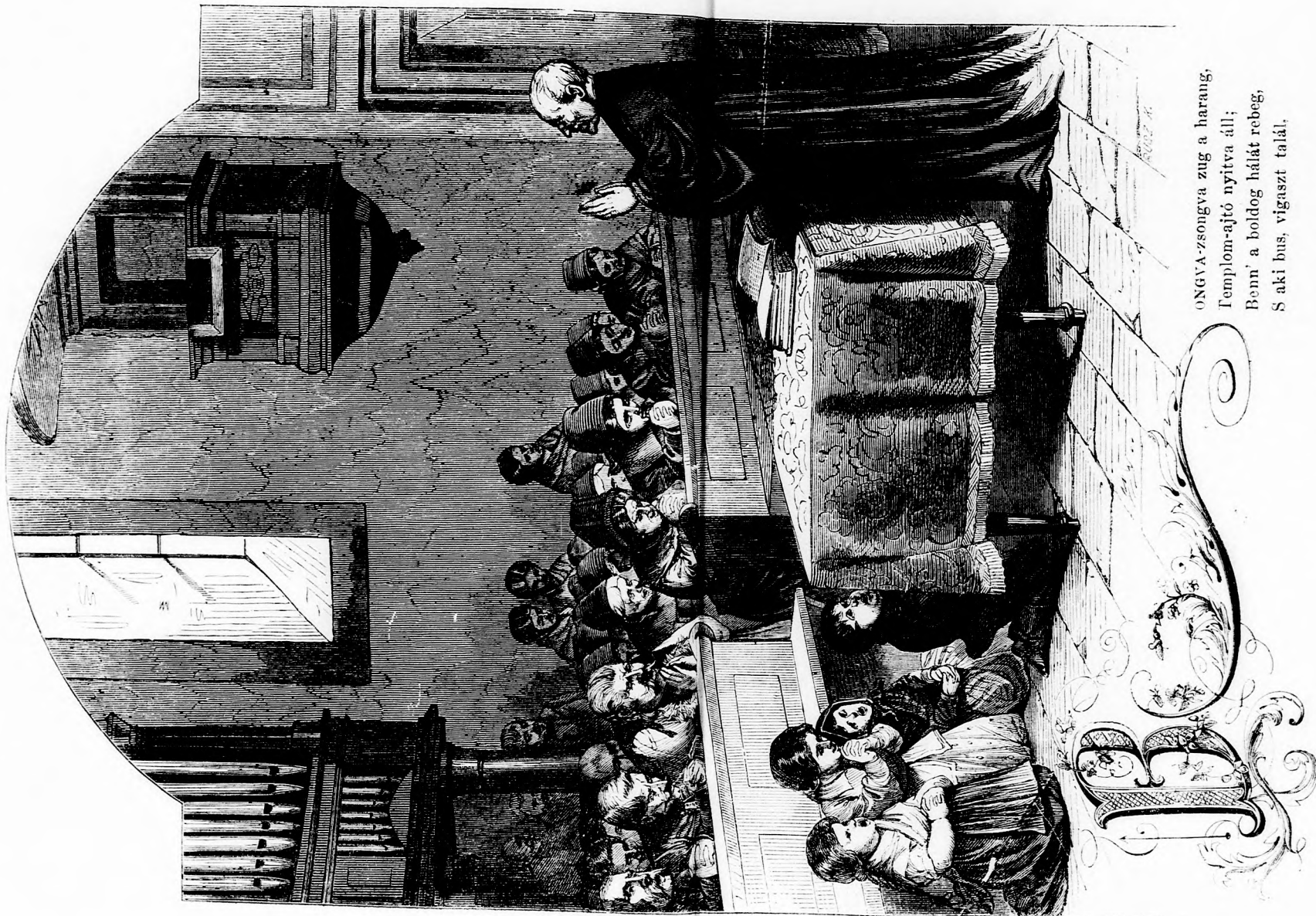
De közben Laczkó besompolyg,
Az esetet fölkapja
És egymásnak tetejibe
A színeket fölrakja.

Ez volt aztán a piktúra!
Zölden sugárzott a nap,
A víz pirosan hömpölygött
Kék törzsökű fák alatt.

A háznak zsutfődele
Tiszta fehérét mutatott,
És a kék lomb tetejében
Ültek sárga malaczkok.

Másnap reggel, hogy a művész
Nézegette: »Hát az mi?«
A harmadik határban volt
Már a vásott Vad Laczi.

TEMPLOMBAN.

ONGVA-zsongva zug a harang,
Templom-ajtó nyitva áll;
Benn' a boldog hálat rebeg,
S aki bus, vigaszt talál.

A padokba gyülekezve,
Együtt vannak a hűvek;
A fők lefelé konyulnak,
S emelkednek a szívek.

Az orgona dics-hangjai
Ünnepien harsognak,
És minden zugát bezengik
A fölsteintelt csarnoknak.

» Atyánk, ki vagy a mennyekben,
Szenteitessék meg neved,
Akaratod itt a földön,
S ott a mennyben legyen meg te

A GYERMEKEK TAKARÉKPÉNZTÁRA.

Kedves kis olvasóim!

Forgó bácsi megengedte, hogy az egyszer ő helyette én szóljak hozzátok a kedves »*Kis Lap*«-ban. Valami komoly mondani valóm van, azért szeretném, ha figyelemmel olvasnátok e soraimat.

Bizonyosan sokan vannak már köztetek, akik hallottak valamit az iskolai takarékpénztárról. Nemeslelkű gyermekbarátok, derék tanítók kitalálták annak a módját, hogy a gyermekek már korán megtanulhassák és gyakorolhassák azt, ami később igen nagy hasznukra fog válni egész életükön át: megtanulják a pénzt becsülni és megtanulnak takarékosak lenni.

És hogy történik ez?

Ugy, hogy az iskolában, a melyben a gyermekek takarékpénztára már életbelépett, minden tanuló átadja fölösleges pénzét, — akár ha csak egy krajczár is — a tanító urnak; a tanító ur pedig mindegyiknek ad egy-egy könyvecskét, melyben föl van jegyezve, hogy az illető tanuló mennyit tett a takarékpénztárba.

Hányszor megtörténik ugy-é, hogy a bácsi, a néni, a keresztapa, legtöbbször pedig a kedves szülők adnak pénzt is ajándékkul s ti jóformán nem is tudtok mit csinálni vele. Annyit nem kaptok, hogy valami nagy dolgot miveljete; a legtöbb gyermek tehát elkölti apró haszontalanságokra, mert nem tudja, milyen nehéz dolog a pénzt megszerezni. És akj megszokja, hogy könnyedén fecsérli a pénzt, az később, mikor már maga kény-

telen magáról gondoskodni, sok bajba és viszontagságba jut.

Aki jólétet óhajt magának, annak korán kell megtanulni a takarékoságot és később, mikor már ereje engedi, a munkásságot. Csak a munka és a takarékoság tanít meg minket arra, hogy a pénz igazi becsét megismerjük és hogy megismerjük azt is, mily fontos és szükséges a rend mindenben, ami az élethez, a tanuláshoz tartozik. Mert nem csupán pénzben lehet takarékoskodni, gazdálkodni, hanem a ruházatban, papirosban, könyvekben, játékszerekben is.

Aki rendet tart, az egyuttal takarékos; aki pedig takarékos, az rendet tart. E kettő mindig együtt jár. A gyermek, aki szereti a rendet, vidám, nyájas és elégedett. Az olyan gyermek, aki takarékos és meg tudja becsülni, a miije van, az később is takarékos lesz, mikor már saját munkájával kell magáról gondoskodnia. Amit megkeresett, azt fogja tudni megtartani és így boldog, elégedett ember lesz.

Ezért tehát, kedves gyermekek, ha van alkalmatok, legyetek takarékosak és ha olyan iskolába jártok, a melynél már van iskolai takarékpénztár, vegyetek részt benne. A hol még nincs ilyen takarékpénztár, ott más módon lehet megőrizni a meggazdálkodott pénzt.

A legkisebb összeg, melyet megtakarítani lehet, — egy krajczár. Hányszor adjuk ki a krajczárt egészen hiába; nem gondolunk vele, hiszen olyan csekélység, egy krajczár! Azonban tegyétek félre,

maje
dolke
érde
hoz
forin
szeg
sajá
ugys

azt,
fösv
taka
reko
szab
egyi
tott,
költ
mid
hogy
szem
rezh
kát,
egy
orszá
tár v
krajc
orszá
volta
elpus
szám
kor a
pénz
16,0
gyer
ment
gyer
hogy
nem
ságo

majd meglátjátok mi lesz belőle. Ne gondolkozzatok úgy, hogy egy krajczárt nem érdemes eltenni. Egyik krajczár a másikhoz gyűl s krajczárból válik a forint, egy forintból pedig lassacskán nagyobb összeg. Mert a megtakarított pénznek az a sajátsága van, hogy kamatot ad — vagyis ugyyszólván magától szaporodik.

Természetesen nem tanácsolom én azt, hogy a gyermek fősvény legyen. A fősvénység csunya tulajdonság. De aki takarékos, az még nem fősvény s a takarékoság nagy örömekeket szerez. Aki hosszabb időn át lassanként egyik krajczárt, egyik tizeskét a másik után megtakarított, a helyett, hogy hiábavalóságra elköltötte volna, — milyen örömet érez, midőn később egyszerre azt veszi észre, hogy jókora összeg pénze van, mely egészen az övé s mellyel vagy magának szerezhet valami szükséges, drágább portékát, vagy pedig másokkal tehet jót. Erre egy szép példát is mondhatok. Franciaországban igen sok gyermek-takarékpénztár van s igen sok jó gyermek rakja oda be krajczárjait. Történt nem régen, hogy az ország egy részében nagy vízáradások voltak és sok embernek minden jószágát elpusztították. A szegény szerencsétlenek számára adományokat gyűjtöttek s ekkor a gyermekek is adtak megtakarított pénzükből, még pedig összesen majdnem 16,000 frankot. Roppant összeg ez kis gyermekektől, sok szegény családot megmentettek vele a nyomortól. Pedig a gyermekek ezt csak úgy adhatták össze, hogy hosszú időn át takarékosak voltak, nem költötték el a krajczárt haszontalan-ságokra.

Ebből láthatni, hogy már a gyermek is tehet jót magával is, másokkal is, ha takarékos. Ezért tehát, kis fiaim és leányaim, tanuljátok meg lassanként, mily becses dolog a takarékoság s idővel, mikor már a jó szülők nem gondoskodhatnak rólatok, meg fogtok állhatni a magatok erejéből is, nem szorultok más emberek segítségére.

Hogy pedig megtanulhassátok, mindenkor, midőn pénzetek van s el akarjátok költeni, fontoljátok meg érdemes-e a költségre az, amit venni akartok, van-e rá szükségtek. És ha nincs, akkor vigyétek a pénzt a tanító urhoz, vagy a jó szülőkhöz, hogy tegyék el számotokra a takarékpénztárba.

Bernát bácsi.

A HÓD ÉS AZ Ő HÁZA.

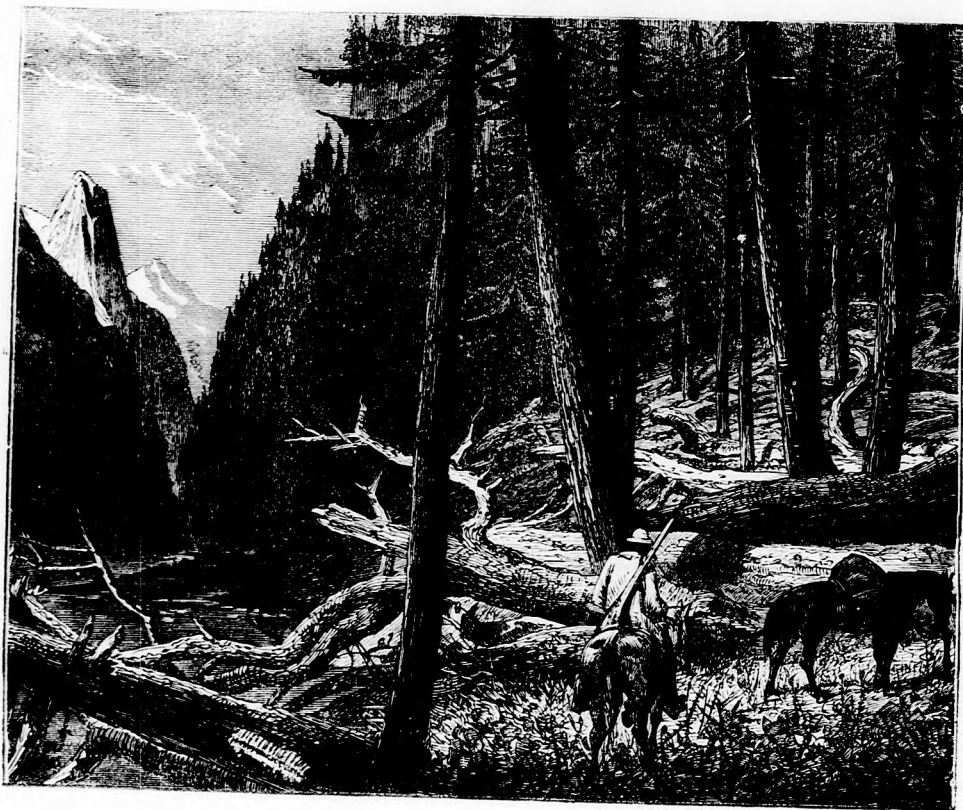
(Képekkel a 317. és 318. lapokon.)

A HÓD a legérdekesebb állatok egyike. Soha sem volt sem ács, sem kőműves inas, mégis tud házat építeni, még pedig oly szilárdul, hogy akármelyik mesternek becsületére válnék.

Régebben egyszer már irtam nektek a hódról s talán emlékeztek, hogy a hód mindig erdős tájakon lakik, tavak és patakok szélén, mert házához szükséges a víz és a fa. Ha egy hódcsalád házat akar építeni, mindenekelőtt kiválasztja a víz közelében álló fák közül az arra valókat s tövüknél rágni kezdi addig-addig, míg a fa ledől. És oly ügyesen tudják rágni, hogy a fa mindig azon irányba dől, a hol a házat építeni akarják és így nem kell messziről hurczolni a nehéz gerendákat. A hódok nagyon barátságos állatok is és azok, a kiknek már készen van a házuk, szívesen segítenek pajtásaiknak a munkában, úgy hogy az építés gyorsan halad.

Néha azonban nagy a baj. A hód olyan helyen szereti házat építeni, a hol mély a víz s ha ennek közelében nincs fa, akkor messziről kell odaszállítani. Kisebb galyakat persze valahogy csak odavihetnének, de a nagy fatörzseket nem bírják hegyen-völgyön keresztül. Azonban ekkor

is tudnak magukon segíteni. Addig mennek a folyó partján fölfelé, míg egészen közel a parthoz találnak alkalmas fákat. Ezeket ledöntik, bevonszolják a vízbe s ráülnek; a víz pedig természetesen magával viszi a fát lefelé. A hód tehát valóságos tutajos, mint akár a mi lipői tót

HÓDOK ÁLTAL LEDÖNTÖTT FÁK.

atyánkíai vagy a székelyek, kik összekötött fatörzsekkel szépen leusznak a Vág vagy a Maros vizén. Mikor a fa odáig uszott, a hol a hód a házat akarja építeni, a part felé irányozza és megállítja.

Azt kérditek talán, mért szereti a hód épen mély vízbe építeni a házat? Van

neki erre oka. A hód szárazföldön is járkal ugyan, de különösen a vízben szeret uszkálni. Nyáron tetszése szerint járhat ki és be; de ha télen keményen befagy a víz teteje, akkor mit csinálna? Ha bent volna a vízben, nem tudna kijönni, ha pe-

(Folytatása a 318. lapon.)

g men-
egészen
fákat.
vizbe s
magá-
valósá-
tói tót

A HÓD HÁZA. (Lásd a 318. lapon.)

jár-
eret
that
y a
ent
pe-

(Folytatása a 316. laphoz.)

dig kint rekedne, nem jutna a vízbe tavaszig, míg a jég föl nem olvad. A hód tehát okosan építi házát a folyó partján oly helyen, hol nagyon mély a víz, még pedig úgy építi, hogy a háznak két kijárása van: egyik fönt a szárazföld felé, egyik pedig egészen mélyen, a víz fenekénél, a meddig a folyó a legkeményebb tél idején sem fagy be. Így aztán mindenkor tetszése szerint mehet vagy sétálni a szárazföldre, vagy uszkálni a vízbe.

Megtörténik azonban, hogy a hód-család nem talál olyan mély vizet, amelyenre szüksége van, hanem kénytelen olyan kis patakkaal beérni, mely télen fenekig befagy. Csodálatos ösztönük meg-sugja, mit kell ekkor tenniök, hogy mély vizet nyerjenek. No'is, tudjátok-e ti, kis olvasóim, mit kell tenniök? Hiszem, hogy sokan közületek kitalálják: meg kell a vizet állítani, hogy összegyűljön, ezt pedig csak úgy lehet tenni, ha a vízbe gátat építenek. A milyen magas a gát, olyan magasra emelkedik a víz és csak a gáton fölül folyik ismét tovább. Ha a patak nagyobbacska, elég csak a felét elzárni gáttal; a víz megered s a nyitva hagyott keskeny nyíláson nem folyhat le gyorsan, tehát a gáton fölül mélylyé válik. E gátokat a hódak épen úgy építik, mint házaikat: fatörzsekből, kövekből és sárból. A fát és köveket nagy fáradsággal összehalmozzák és sárral összetapasztják s az ily gátak oly erősek, hogy évek hosszu során át megállanak a vízben, sőt mindinkább megszilárdulnak, mert megtörténik, hogy a fatörzs a vízben gyökeret hajt s e gyökerek természetesen még jobban összetartják a hódak épületét. Épen így vannak lakóházaikkal is.

A hód, mint említettem, igen barátságos állat levén, sokszor több család közösen épít egy nagyobb házat s ennek belsegét aztán elosztják maguk közt, úgy hogy minden családnak külön lakása van,

külön kijárással a vízbe. Jó szomszédok és soha sem veszekesznek egymással.

Munkájokat mindig éjjel végzik, nappal pihennek vagy élelmöket keresik vagy a vízben uszkálnak. Nyáron leginkább szeretik a jó kövér füvecskét, a fák gyöngye héját s ebből télire készletet is gyűjtenek házaikba.

Kicsiny korában elfogva, a hód könnyen megszeliidül s híven ragaszkodik gazdájához; de mégis jobban szeret kint a szabadban élni, ahol nehéz munkával magának kell ugyan gondoskodnia mindenről, de legalább nincs fogságban.

Hajdanában, régi időkben hazánkban is voltak hódok, erre mutat több helység neve; de már kipusztultak s most legtöbb hód Amerika északi részeiben található.

A LOPOTT TIZES.

— Igaz történetke. —

MISIKE szegény kis fiucska volt, anyja pedig szegény özvegy asszony. Budapesten éltek, egy félreeső szűk utcában, sötét kis udvari szobában. Misike anyja mindennapi munkájával kereste meg a kenyeret magának és fiának; de ha szegény volt is, azért becsületes maradt és fiából is derék embert akart nevelni.

Egy napon Misike egymaga volt otthon; anyja korán reggel elment munkára. A kis flu jó kedvűen játszogatótt, összejárt minden zugot a kis lakásban és egyszerre nagy örömmel felkiáltott. Egy ezüzt tizeskét talált a földön! Az ám, igazán, egy valóságos ezüzt tizeskét.

Nem is emlékezett, mikor volt neki ennyi pénze. Mindjárt az jutott eszébe, milyen jó napot csinálhat most magának... itt közel van a pék boltja... ott pompás mandolás kiflit árulnak.

Egy pillanatra meghökkent ugyan s ilyenformát gondolt:

— Ez a pénz tulajdonképen nem az enyém . . . én nem vesztettem el . . .

Tovább azonban nem gondolkozott, nem gondolta meg, hogy ha ő nem, tehát bizonyosan más valaki vesztette el, ez a másvalaki pedig csak édes anyja lehetett. A maudolás kiffi roppantul esábitotta. Zsebre dugta a tizeskét és szalad a pék boltjába. Kiválasztotta a legszebb darab süteményt, melyet tíz krajczárért kapni lehetett, aztán zsebébe nyult a tizesért, hogy fizessen . . .

De ugyane pillanatban ijedten följajdult, — a tizeske nem volt már zsebében. Hiába forgatta össze zsebét, nem volt abban semmi egyéb, csak egy nagy — lyuk, melyen keresztül a tizeske kiesett. Semmi kétség, elvesztette a pénzt!

Sirva ment haza. Vége a csemegének és vége a pénznek is, még pedig olyan pénznek, mely nem is volt az övé. Most már eszébe jutott mindaz, amit mamája oly sokszor mondogatott neki: hogy ne

nyuljon soha ahhoz, ami nem az övé. Ime, hozzányult s megvan a büntetése, bántja a gonosz tett tudata, hogy elvesztett egy tizedet, pedig szegény édes anyjának keserves munkájába kerül, míg ennyit is megkeres.

Félre várta édes anyja hazatértét. A mama biztonnyal keresni fogja a tizedet, mely csak véletlenül szóródott le az asztalról. Hátha azt mondaná, hogy nem tud róla semmit? Hiszen nem árulhatná el senki.

Csak egy perczig tartott e gonosz gondolat, aztán így szólt Misike:

— Nem! Elég volt egyszer rosszat tenni!

És mihelyt hazajött édes anyja, mindent őszintén megvallott neki s könyezve kért bocsánatot. A jó anya persze, látván Misike őszinte megbánását, megbocsátott. Misike pedig e naptól fogva soha sem nyult többé semmihez, ami nem volt az övé.

A B U J Ó S D I.

HOL vagy, hogy nem látunk? —
Pajkos kis barátunk!
Itt sehol
Nem lelünk,
Elfáradt már
A szemünk.

² És mig így keressük,
Azalatt meglessük,
Tán itten
Vagy ottan
Elesüesülget
Nyugodtan.

³ Ugyan ugyan szólj hát!
Elküldjük a szolgát
Erdőre,
Mezőre,
Lapályra meg
Tetőre.

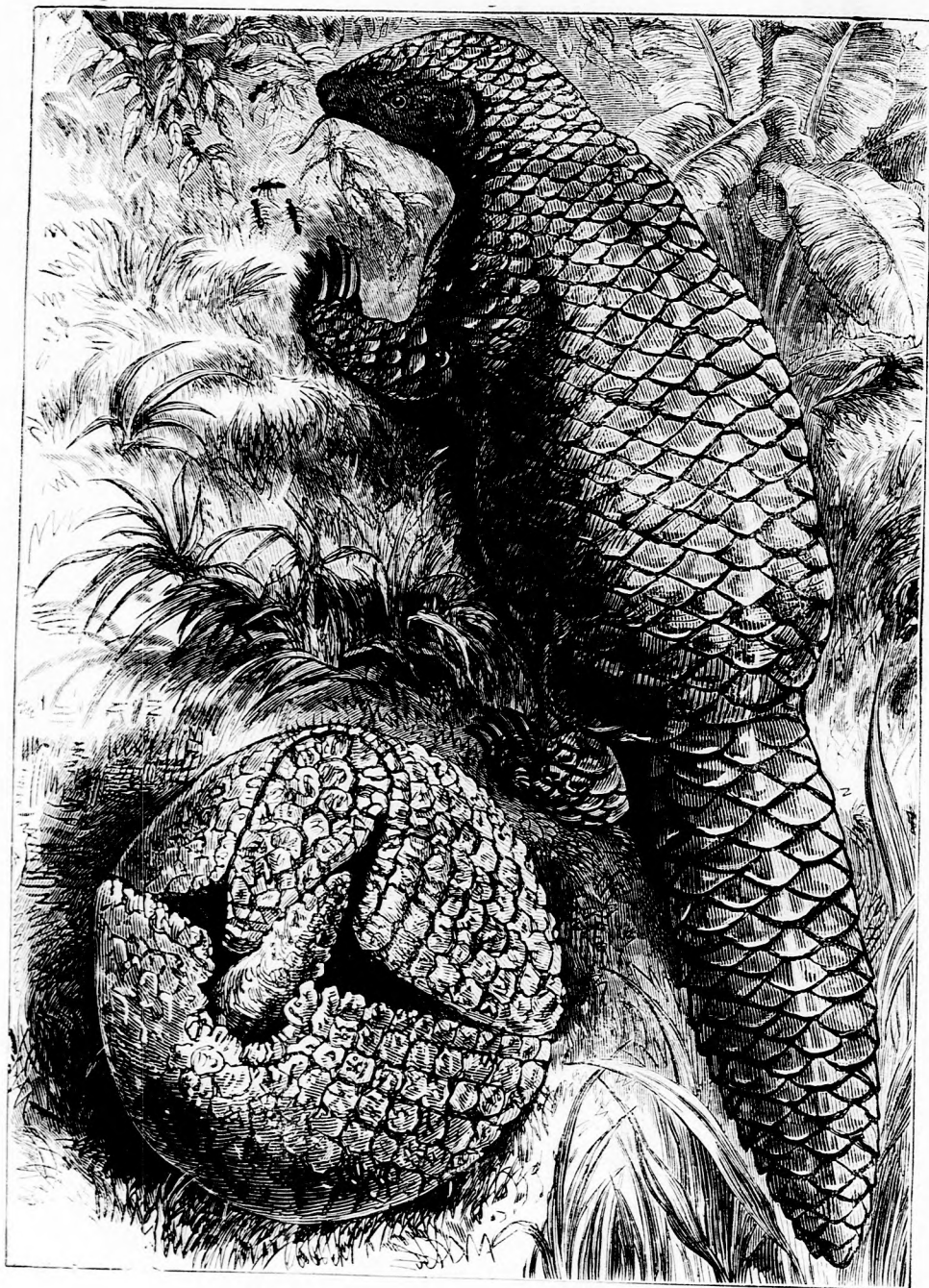
⁴ Amíg itt mi járunk,
Keresünk és várunk:
Addig ő
Maglehet,
Magában jól
Kinevet.

⁵ Ne tűrjük mi ezt el!
Keressük nagy nessel,
Erre tí,
Arra mi,
Valaki csak
Magleli.

⁶ Látom már, ottan van
Guggol a sarokban!
S szíve jaj,
Mint dobog,
Mint kalapács
Ugy kopog!

⁷ Végre rád akadtunk,
Vetettünk, arattunk,
Szorgalom
Türelem
Minden jókat
Megterem!

Majthényi Flóra.

FÜGLADVÁNY A TERMÉSZETRAJZBÓL. *Írjátok meg, mit tudtok ezen állatról?*

Felelős szerkesztő: **Forgó bácsi**. Kiadó-hivatal: Budapest, barátok tere, 7-ik sz., Athenaeum-épület.

Kiadja és nyomatja az Athenaeum irodalmi és nyomdai részv. társulat.

Megjelen hetenként egyszer, 16 oldalon.